

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]



&#1578;&#1614;&#1593;&#1618;&#1576;&#1615;&#1583;&#1615;&#1608;&#1575;

[illegible]

[illegible]



&#1610;&#1615;&#1582;&#1618;&#1585;&#1616;&#1580;&#1615;&#1608;&#1603;&#1615;&#1605;&#1618;05;&#1618; &#1605;&#1616;&#1606;&#1618; &#1583;&#1616;&#1610;&#1614;&#1575;&#1585;&#1616;&#1603;&#1615;&#1605;&#1618; &#1575;&#1614;&#1606;&#1618; &#1578;&#1614;&#1576;&#1614;&#1585;&#1617;&#1615;&#1608;&#1607;&#1615;&#1605;&#1618; &#1608;&#1614;&#1578;&#1615;&#1602;&#1618;&#1587;&#1616;&#1591;&#1615;&#1608;&#1575; &#1575;&#1616;&#1604;&#1614;&#1610;&#1618;&#1607;&#1616;&#1605;&#1618; &#1575;&#1616;&#1606;&#1617;&#1614; &#1575;&#1604;&#1604;&#1617;&#1607;&#1614; &#1610;&#1615;&#1581;&#1616;&#1576;&#1617;&#1615; &#1575;&#1604;&#1618;&#1605;&#1615;&#1602;&#1618;&#1587;&#1616;&#1591;&#1610;&#1606;&#1614; &ldquo;Dininizden &ouml;t&uuml;r&uuml; sizinle savaşmayan, sizi yerinizden, yurdunuzdan etmeyen k&acirc;firlere gelince, Allah sizi, onlara iyilik etmeden, adalet ve insaf g&ouml;zetmeden men etmez. &Ccedil;&uuml;nk&uuml; Allah &acirc;dil olanları sever. [17] Bu ayetin inmesiyle al&acirc;kalı olarak, Hz. Esmâ validemizin m&uuml;şrike (Allah&rsquo;a şirk koşan bir kadın) olan analığının, Mekke&rsquo;den Medine&rsquo;ye gelip validemizle g&ouml;r&uuml;şmek istemesi nakledilir. Hz. Esmâ, Allah Ras&ucirc;l&uuml;&rsquo;ne gelir ve m&uuml;şrike analığıyla g&ouml;r&uuml;ř&uuml;p g&ouml;r&uuml;şmeyeceğini sorar. Bunun &uuml;zerine bu ayet nazil olur ve g&ouml;r&uuml;şmenin de &ouml;tesinde, ona iyilikte bile bulunmasının herhangi bir mahzuru olmadığı ifade edilir. Bu &acirc;yet M&uuml;sl&uuml;manlarla Mekke m&uuml;şriklerinin işiklerinin son derece gergin olduğu sırada inmiştir. Buna rağmen iyiliği, hoşg&ouml;r&uuml;, m&uuml;samaha ve adaleti emretmesi olduk&ccedil;a dikkate değer. Ayrıca herhangi bir kayıt konmadığı i&ccedil;in ehl-i kitap da dahil b&uuml;t&uuml;n insanları irşada davette t&acirc;kip edilecek metodu belirlemede řu &acirc;yet de &ccedil;ok dikkat &ccedil;ekici: &#1575;&#1615;&#1583;&#1618;&#1593;&#1615; &#1575;&#1616;&#1604;&#1609; &#1587;&#1614;&#1576;&#1610;&#1604;&#1616; &#1585;&#1614;&#1576;&#1617;&#1616;&#1603;&#1614; &#1576;&#1616;&#1575;&#1604;&#1618;&#1581;&#1616;&#1603;&#1618;&#1605;&#1614;&#1577;&#1616; &#1608;&#1614;&#1575;&#1604;&#1618;&#1605;&#1614;&#1608;&#1618;&#1593;&#1616;&#1592;&#1614;&#1577;&#1616; &#1575;&#1604;&#1618;&#1581;&#1614;&#1587;&#1614;&#1606;&#1614;&#1577;&#1616; &#1608;&#1614;&#1580;&#1614;&#1575;&#1583;&#1616;&#1604;&#1618;&#1607;&#1615;&#1605;&#1618; &#1576;&#1616;&#1575;&#1604;&#1617;&#1614;&#1578;&#1609; &#1607;&#1616;&#1609;&#1614; &#1575;&#1614;&#1581;&#1618;&#1587;&#1614;&#1606;&#1615; &ldquo;Sen insanları Allah yoluna hikmetle, g&uuml;zel ve makul &ouml;đ&uuml;tlerle d&acirc;vet et ve onlarla en g&uuml;zel tarzda m&uuml;cadele et.&rdquo;[18] Allah Resul&uuml;, Ehl-i Kitab&rsquo;ın davetlerine katılmıştır Kaynaklara baktığımızda Efendimiz&rsquo;in herkesle iyi işikiler i&ccedil;inde olduğunu, Hristiyan ve Yahudileri toplumun birer ferdi olarak kabul ettiğini, onların bazı davetlerine icabet ettiğini, d&uuml;đ&uuml;n yemeklerine katıldığını, hastalarını ziyaret ettiğini ve onlara ikramda bulunduğunu g&ouml;r&uuml;yoruz. Hatta Allah Rasul&uuml;, Necran Hristiyanlarının kendisini ziyaretlerinde onlara abasını sermiş ve oturmalarını s&ouml;ylemiştir. Necran Hristiyanlarının temsilci-leri Medine&rsquo;ye geldiklerinde Peygamber Efendimiz, onların mescit i&ccedil;inde ibadet yapmalarına m&uuml;saade etmiştir. İşlam&rsquo;da Zorlama Yoktur Bu konuda Y&uuml;ce Allah ř&ouml;yle buyuruyor: &#1604;&#1614;&#1575;&#1575;&#1616;&#1603;&#1618;&#1585;&#1614;&#1575;&#1607;&#1614;&#1601;&#1616;&#1609; &#1575;&#1604;&#1583;&#1617;&#1610;&#1606;&#1616;

&#1602;&#1614;&#1583;&#1618;  
&#1578;&#1614;&#1576;&#1614;&#1610;&#1617;&#1614;&#1606;&#1614;  
&#1575;&#1604;&#1585;&#1617;&#1615;&#1588;&#1618;&#1583;&#1615;  
&#1605;&#1616;&#1606;&#1614;  
&#1575;&#1604;&#1618;&#1594;&#1614;&#1609;&#1617;&#1616;  
&#1601;&#1614;&#1605;&#1614;&#1606;&#1618;  
&#1610;&#1614;&#1603;&#1618;&#1601;&#1615;&#1585;&#1618;  
&#1576;&#1616;&#1575;&#1604;&#1591;&#1617;&#1614;&#1575;&#1594;&#1615;&#1608;&#1578;&#1616;&#1608;&#1614;&#1610;&#1615;&#1572;&#1618;&#1605;&#1616;&#1606;&#1618;  
&#1576;&#1616;&#1575;&#1604;&#1604;&#1617;&#1607;&#1616;  
&#1601;&#1614;&#1602;&#1614;&#1583;&#1616;  
&#1575;&#1587;&#1618;&#1578;&#1614;&#1605;&#1618;&#1587;&#1614;&#1603;&#1614;  
&#1576;&#1616;&#1575;&#1604;&#1618;&#1593;&#1615;&#1585;&#1618;&#1608;&#1614;&#1577;&#1616;&#1575;&#1604;&#1618;&#1608;&#1615;&#1579;&#1618;&#1602;&#1609;  
&#1604;&#1614;&#1575;  
&#1575;&#1606;&#1618;&#1601;&#1616;&#1589;&#1614;&#1575;&#1605;&#1614;  
&#1604;&#1614;&#1607;&#1614;&#1575;  
&#1608;&#1614;&#1575;&#1604;&#1604;&#1617;&#1607;&#1615;  
&#1587;&#1614;&#1605;&#1610;&#1593;&#1612;  
&#1593;&#1614;&#1604;&#1610;&#1605;&#1612; &ldquo;Dinde zorlama yoktur.  
&Ccedil;&uuml;nk&uuml; doğruluk sapıklıktan iyice ayrılmıştır. O halde kim tağutu tanımayıp Allah&rsquo;a inanırsa, kopmak bilmeyen sapasağlam bir kulpa yapışmıştır. Allah hakkıyla işitendir hakkıyla bilendir.&rdquo;[19] Bir uzlaşma vesikası: Medine S&ouml;zleşmesi Efendimiz Medine&rsquo;de, kardeşliği ve hoşg&ouml;r&uuml;y&uuml; yaymak i&ccedil;in Hristiyan, Yahudi ve M&uuml;şrikler gibi farklı ırk, din ve inan&ccedil;lara sahip olan insanların bir arada huzur i&ccedil;inde yaşayabilmeleri i&ccedil;in onlarla &ldquo;Medine Vesikası&rdquo; ismini taşıyan bir s&ouml;zleşme imzalamıştır. Allah Rasul&uuml; bu s&ouml;zleşme yoluyla her fırsatta birbirlerine saldıran, d&uuml;şmanca duygular besleyen ve uzlaşmayan toplulukların arasındaki &ccedil;atışmaların son bulabileceğini, anlaşarak bir arada yaşayabileceklerini g&ouml;stermiş oluyordu. Medine S&ouml;zleşmesi&rsquo;ndeki maddelerin &ouml;zeti şuydu: Herkes, hi&ccedil;bir baskı olmadan istediği dini, inancı, siyasi ya da felsefi se&ccedil;imi yapmakta &ouml;zg&uuml;rd&uuml;r. Herkesin din, hayat, seyahat, teşebb&uuml;s ve m&uuml;lk edinme hakkı vardır ve herkes hukukunu uygulamakta &ouml;zg&uuml;rd&uuml;r. Ancak su&ccedil; işleyen biri hi&ccedil; kimse tarafından korunmayacaktır. S&ouml;zleşmeye taraf olan gruplar birbirleriyle yardımlaşacak, birbirlerine destek olacaklardır. M&uuml;sl&uuml;manlar fethettikleri yerlerde, kilise ve havralara dokunmamışlar, vicdan ve d&uuml;ş&uuml;nce h&uuml;rriyetine kısıtlama getirmemişlerdir Dini Tebliğde Hoşg&ouml;r&uuml; Cenab-ı Hak, Hz. Musa (as) ve Hz. Harun&rsquo;u (as) Firavun gibi ilahlık iddiasında bulunan birine g&ouml;nderirken s&ouml;z ve tavır itibarıyla hoşg&ouml;r&uuml;l&uuml; davranarak yumuşak s&ouml;z s&ouml;ylemelerini emrediyor.[20] &Acirc;limlerimiz bu ayeti ş&ouml;yle anlamışlar: Muhatabınız, size ve milletinize yıllarca kan kusturan Firavun bile olsa, kendinizi yumuşak s&ouml;z ve tatlı dille ifade etmelisiniz. &Ccedil;&uuml;nk&uuml; maksat, intikam almak değil, insanları doğruya irşad etmek ve kurtuluşa &ccedil;ağırmaktır. Nitekim Efendimiz, Ebu Leheb, Ebu Cehil ve Taif halkı gibi İslam&rsquo;a ve kendisine d&uuml;şmanlık yapmış insanların yanına pek &ccedil;ok defa gitmiştir. O halde, muhatap kim olursa olsun, bir şeyler anlatabilmek i&ccedil;in yumuşaklık ve m&uuml;s&acirc;maha vazge&ccedil;ilmez şartlardır. Demek ki, M&uuml;sl&uuml;man daima yumuşak tavır, yumuşak hal, yumuşak kalb, yumuşak vicdan, yumuşak s&ouml;z insanı olmak mecburiyetindedir ki, ger&ccedil;ek bir irşad insanı olabilsin. Asr-ı Saadet&rsquo;e baktığımızda hoşg&ouml;r&uuml; ve

yumuşak huyluluğun, Efendimiz'in İslam'ı tebliğinde en mühim kışe taşlarından birisi olduğunu görürüz. İnsanlara devamlı hoşgör ve diyalogla yaklaşarak dâvâsını anlatan Efendimiz'e yaptığı işin doğruluk ve kemmelliğini ifade nâcîsına Cenab-ı Hak şöyle buyuruyor: [\[21\]](#) "Hoşgör; Nereye Kadar? Fatıma-i Mahzume hırsızlık yapmış ve Allah Resulü, elinin kesilmesine karar vermişti. Fatıma, Kureys kabilesinden soylu bir kadın olduğu için elinin kesilmesine razı olmayan bazıları, Peygamber Efendimizin ok sevdiği same (r.a)'yi aracı yaparak affedilmesini istemişlerdi. Allah Resulü, kendi kabilesi için de olsa adaletten ayrılmadı. Hemen bir hutbe irad ederek şöyle seslendi: "Ey insanlar! Gece miş milletlerin ne yoldan giden yollarını sapıtıp (helak olduklarını) biliyor musunuz? Onlar, asilzadeleri (soyluları) birşey alarsa, onu bırakırlar, zayıfları alarsa, onu cezalandırırlardı. Allah'a yemin ederim ki, kızım Fatıma da hırsızlık yapmış olsaydı, muhakkak onun elini keserdim!" [\[22\]](#) Demek ki, hoşgör; dini esaslardan, adaletten fedakarlık anlamına asla gelmez. Bir toplumda hırsıza, canıye, zaniye, rüşvetçiye, zalime samaha gsterilirse, o toplumda huzur ve barıştan bahsedilemez. Hele Allah Resulü'nün işaret buyurdıkları gibi makam, şhret ve zenginlik sahibi olanlar aynı suç işlediği zaman dokunulmaz; zayıf ve gçsüz olanlar suçsuz olduklarında cezalandırılırsa, artık o toplum yaşanmaz bir karmaşaya ve helake sürer. [\[23\]](#)

&#1575;&#1576;&#1618;&#1606;&#1616;  
&#1593;&#1614;&#1576;&#1617;&#1614;&#1575;&#1587;&#1613;  
&#1602;&#1614;&#1575;&#1604;&#1614; &#1602;&#1616;&#1610;&#1604;&#1614;  
&#1604;&#1616;&#1585;&#1614;&#1587;&#1615;&#1608;&#1604;&#1616;  
&#1575;&#1604;&#1604;&#1617;&#1614;&#1607;&#1616;  
&#1589;&#1614;&#1604;&#1617;&#1614;&#1609;  
&#1575;&#1604;&#1604;&#1617;&#1614;&#1607;&#1615;  
&#1593;&#1614;&#1604;&#1614;&#1610;&#1618;&#1607;&#1616;  
&#1608;&#1614;&#1587;&#1614;&#1604;&#1617;&#1614;&#1605;&#1614;  
&#1571;&#1614;&#1610;&#1617;&#1615;  
&#1575;&#1604;&#1618;&#1571;&#1614;&#1583;&#1618;&#1610;&#1614;&#1575;&#1606;&#1616; &#1571;&#1614;&#1581;&#1614;&#1576;&#1617;&#1615;  
&#1573;&#1616;&#1604;&#1614;&#1609;  
&#1575;&#1604;&#1604;&#1617;&#1614;&#1607;&#1616;  
&#1602;&#1614;&#1575;&#1604;&#1614;  
&#1575;&#1604;&#1618;&#1581;&#1614;&#1606;&#1616;&#1610;&#1601;&#1616;&#1610;&#1617;&#1614;&#1577;&#1615;  
&#1575;&#1604;&#1587;&#1617;&#1614;&#1605;&#1618;&#1581;&#1614;&#1577;&#1615; İbn Abbas (r.a) dan: Rasulullah(s.a.v)&rsquo;a : &ldquo;Dinlerden hangisi Allah&rsquo;a daha sevimlidir?&rdquo; diye soruldu. Rasulullah (s.a.v): -&ldquo; Tevhidden ayrılmadan m&uuml;samahalı olanıdır&rdquo; buyurdu. [23] Hoşg&ouml;r&uuml; derken, bunu milletimizin ve &uuml;lkemizin geleceğini tehlikeye sokacak, tarihimizi, mill&icirc;-manev&icirc; değer ve dinamiklerimizin tahribini netice verecek davranışlara karşı hoşg&ouml;r&uuml;l&uuml; olunması s&ouml;z konusu değildir. Zaten başkalarının hukukunun s&ouml;z konusu olduğu bir yerde m&uuml;samaha g&ouml;sterme, kimsenin hakkı değildir. Nefsimize ait meselelerde fedak&icirc;rlıkta bulunabiliriz; fakat toplumun hakkını fertlere bağışlama, topluma karşı işlenmiş bir haksızlık olur. Hoşg&ouml;r&uuml;, başkalarının tesirine girmek değildir Hoşg&ouml;r&uuml;, başkalarının tesirine girerek onlara katılmak, ne din ve milliyetimizden, ne de tarih&icirc; geleneklerimizden vazge&ccedil;mek demek değildir. Aynı zamanda hoşg&ouml;r&uuml; kim olursa olsun, insanları oldukları gibi kabullenip inananla inanmayanı aynı kefeye koymak demek de değildir. Hoşg&ouml;r&uuml; ve diyalog başkalarını kendi konumlarında kabul ederek, onlarla ge&ccedil;inmesini bilmektir. Bu man&acirc;daki hoşg&ouml;r&uuml;ye kimsenin bir şey demeye hakkı olmasa gerek. Zira &uuml;lkemizde farklı anlayış ve inanışlar vardır. Değişik duygu ve d&uuml;ş&uuml;ncedeki bu insanlar, ya birbirleriyle uzlaşarak ge&ccedil;inebilmenin yollarını arayacak, ya da birbirlerine girip s&uuml;rekli kavgaya edeceklerdir. Oysa ki, her d&ouml;nemde birbirinden farklı d&uuml;ş&uuml;nen insanlar olmuştur ve olacaktır da. D- Hoşg&ouml;r&uuml; Karşılıklı Olmalıdır Toplumun inananlar kesimi hoşg&ouml;r&uuml; bor&ccedil;lusu, bir başka kesimi de hoşg&ouml;r&uuml; alacaklıdır d&uuml;ş&uuml;ncesi tamamen yanlış bir anlayıştır. &#1608;&#1614;&#1593;&#1614;&#1606;&#1618;&#1607;&#1615;  
&#1585;&#1614;&#1590;&#1616;&#1609;&#1614;  
&#1575;&#1604;&#1604;&#1617;&#1607;&#1615;  
&#1593;&#1614;&#1606;&#1618;&#1607;&#1615; &#1602;&#1575;&#1604;:  
&#1602;&#1575;&#1604;&#1614; &#1585;&#1614;&#1587;&#1615;&#1608;&#1604;&#1615;  
&#1575;&#1604;&#1604;&#1617;&#1607;&#1616;: &#1604;&#1575;  
&#1610;&#1615;&#1572;&#1618;&#1605;&#1616;&#1606;&#1615;  
&#1575;&#1614;&#1581;&#1614;&#1583;&#1615;&#1603;&#1615;&#1605;&#1618;  
&#1581;&#1578;&#1617;&#1614;&#1609;  
&#1610;&#1615;&#1581;&#1616;&#1576;&#1617;&#1614; &#1604;&#1575;

&#1582;&#1610;&#1607;&#1616; &#1605;&#1575;  
&#1610;&#1615;&#1581;&#1616;&#1576;&#1617;  
&#1604;&#1616;&#1606;&#1614;&#1601;&#1618;&#1587;&#1616;&#1607;&#1616;. Hz. Enes (r.a)'in rivayetine g&ouml;re Hz. Peygamber (a.s) ş&ouml;yle buyurmuştur: "Sizden biri, kendi i&ccedil;in sevdiğini kardeşi i&ccedil;in de sevmedik&ccedil;e ger&ccedil;ek imana eremez."[\[24\]](#) Birlikte huzur i&ccedil;inde yaşamanın temel şartı, karşıdaki insan haddi aşmadığı m&uuml;ddet&ccedil;e, onun yaşam bi&ccedil;imine, d&uuml;ş&uuml;ncelerine saygı duyabilmektir ki insanlık da bunu gerektirir. Saygı duymak, yani hoş g&ouml;rme... Evet, Osmanlı'nın tutunduğu dallardan biri de hoşg&ouml;r&uuml;d&uuml;r. Hoşg&ouml;r&uuml;, ufuk manasına Osmanlı'yla kavuştu. Yan yana inşa edilen kiliseleri, havraları, camileri g&ouml;r&uuml;nce, hoşg&ouml;r&uuml;ye yeni bir tanım yapmak ihtiyacı doğuyor: Osmanlı hoşg&ouml;r&uuml;s&uuml; i&ccedil;in, zıt şeyleri bir araya getirmek, denebilir. Kilise ile camiye omuz omuza bina eden, ortodoksla s&uuml;ryaniyi kol kola g&ouml;rmekten haz duyan bir anlayış... Bağnaz hristiyanların, End&uuml;l&uuml;s&rsquo;te m&uuml;sl&uuml;man ve yahudilere yaptığı katliam, bir ibret levhası olarak tarihe ge&ccedil;miştir. İspanya&rsquo;daki bu Ha&ccedil;ı zulm&uuml;nden ka&ccedil;an yahudileri, gemiler g&ouml;ndererek taşıyıp Yunanistan ve İstanbul&rsquo;a yerleştiren yine Osmanlı ecdadımız olmuştur. Ama g&uuml;n&uuml;m&uuml;zde; Bosna&rsquo;da, Irak&rsquo;ta, Filistin&rsquo;de, &Ccedil;e&ccedil;enistan&rsquo;da, Afrika&rsquo;da ve daha pek İslam toprağında egemenliği ge&ccedil;ici olarak ele alan g&uuml;&ccedil;lerin, bu topraklarda yaşayanlara neler yaptıklarını unutmuş değiliz. İşte Aramızda ki fark bu. &nbsp;

[\[1\]](#) Şamil İ.Ans. M&uuml;samaha Md.s. 80 [\[2\]](#) Buhari, İman, 12 [\[3\]](#) M&uuml;slim, İman,&nbsp;81 [\[4\]](#) Buhari, İman, 4 [\[5\]](#) İbn Hanbel, I, 5 [\[6\]](#) Buhari, İlim,11 [\[7\]](#)Buhari; Vudu&rsquo;,58; Edeb,35 [\[8\]](#) Ebu Davut; Edeb [\[9\]](#) Al-i İmran, 3/159 [\[10\]](#) Furk&acirc;n, 25/63 [\[11\]](#) Kasas, 28/55 [\[12\]](#) &Acirc;l-i İmran, 2/134 [\[13\]](#) İsr&acirc;, 17/84 [\[14\]](#) İsra, 17/23-24 [\[15\]](#) Buhari, Kitab&uuml;&rsquo;l-B&uuml;yu&rsquo;, 1934 [\[16\]](#) &Acirc;l-i İmr&acirc;n, 3/64 [\[17\]](#) M&uuml;mtehin, 60/8 [\[18\]](#) Nahl 16/125 [\[19\]](#) Bakara, 2/256 [\[20\]](#) T&acirc; H&acirc;, 20/44 [\[21\]](#) &Acirc;l-i İmran, 3/159 [\[22\]](#) Buh&acirc;r&icirc;, Hudud 11, 12, 14; M&uuml;slim, Hudud 8, 1688 [\[23\]](#)Ahmed, M&uuml;sned, 2003 [\[24\]](#) Buh&acirc;r&icirc;, İman 6; M&uuml;slim, İman 71

[İslam ve Hayat,Güncel Vaaz ve Hutbeler](#)